

विवाहित तामाङ्ग महिलाहरूको घरायसी निर्णय प्रक्रियामा सहभागिता
कावासोती-१३, का तामाङ्ग महिलाहरूमा गरिएको एक समाजशास्त्रिय अध्ययन

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्काय अन्तर्गत
समाजशास्त्र विषयमा स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको आंशिक आवश्यकता परिपुर्तिका
लागि कुमारवर्ती बहुमुखी क्याम्पस
समाजशास्त्र विभागमा प्रस्तुत
गरिएको शोधपत्र

शोधकर्ता

शुभ राना

सिम्बोल नं. २८८००१८/२००४

त्रि.वि.दर्ता नं. ६-२-५०५-६-२०००

कुमारवर्ती बहुमुखी क्याम्पस

कावासोती-२, नवलपरासी

२०१८

सिफारिस पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, कुमारवती बहुमुखी क्याम्पस, मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्काय अन्तर्गत समाजशास्त्र विभागद्वारा स्नातकोत्तर तह द्वितीय वर्षको समाजशास्त्र विषयको आंशिक आवश्यकता परिपूर्तिको लागि मेरो प्रत्यक्ष निर्देशन र सुपरीवेक्षणमा रही शुभ रानाले विवाहित महिलाहरुको घरायसी निर्णय प्रक्रियामा सहभागिता : कावासोती नगरपालिका वडा न १३ का तामाङ्ग महिलाहरुमा गरिएको एक समाजशास्त्रीय अध्ययन” शिर्षकमा यो शोधपत्र तयार पार्नु भएको हो । वहाँको कार्यप्रति म सन्तुष्ट छु त्यसैले प्रस्तुत शोधपत्रलाई आवश्यक मूल्याङ्कन समितिमा अन्तिम मूल्याङ्कनको लागि सिफारिस गर्दछु ।

गुरु प्रसाद सुवेदी

शोध निर्देशक

समाजशास्त्र विभाग

कुमारवती बहुमुखी क्याम्पस

स्वीकृति पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय कुमारवर्ती बहुमुखी क्याम्पस, मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्काय अन्तर्गत समाजशास्त्र विषयमा स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको आवश्यकता पूरा गर्नका लागि छात्रा शुभ रानाले तयार गर्नु भएको “विवाहित महिलाहरुको घरायसी निर्णय प्रक्रियामा सहभागिता: कावासोती नगरपालिका वडा न १३ का तामाङ्ग महिलाहरुमा गरिएको एक अध्ययन”शीर्षकको यो शोधपत्र स्नातकोत्तर उपाधिका लागि उचित ठहरिएकाले शोधपत्र मूल्याङ्कन समितिबाट स्वीकृति प्रदान गरिएको छ ।

शोधपत्र मूल्याङ्कन समिति

हस्ताक्षर

श्री भव बहादुर सुनार
विभागीय प्रमुख

.....

श्री लिल बहादुर भण्डारी
सहिद स्मारक कलेज, चितवन
बाह्य परीक्षक

.....

श्री गुरुप्रसाद सुवेदी
शोध निर्देशक

.....

कृतज्ञताज्ञापन

यो शोध अध्ययन स्नातकोत्तर तह द्वितीय वर्ष समाजशास्त्र विषयको आंशिक आवश्यकता परिपूर्तिका लागि तयार गरिएको हो । यसको लागि म समाजशास्त्र विभाग कुमारवर्ती क्याम्पस प्रति कृतज्ञता प्रकट गर्दछु ।

यो शोध तयार गर्नको लागि आफ्नो अमूल्य समय दिएर मार्गनिर्देशन गर्नुहुने मेरा आदरणीय गुरु शोध निर्देशक तथा विभागीय प्रमुख गुरुप्रसाद सुवदी ज्यू प्रति हृदयदेखि नै कृतज्ञ छु । मलाई यो शोध तयार गर्नको लागि आफ्नो अमूल्य सल्लाह प्रदान गर्नुहुने समाजशास्त्र विभागका आदरणीय समाजशास्त्र विभागका सम्पूर्ण गुरु ज्यू हरू तथा पुस्तक र अन्य सामग्रीहरू उपलब्ध गराइदिनुहुने सम्पूर्ण सहयोगीहरूलाई पनि धेरै धन्यवाद प्रदान गर्दछु ।

क्षेत्र अध्ययनको क्रममा आफ्नो व्यस्त समयको प्रवाह नगरी मागेको सूचनाहरू प्रदान गर्नुहुने कावासोती नगरपालिका वडा नं. १३ का वडाध्यक्ष लगायत उक्त वडाका प्रतिष्ठित तामाङ्ग समुदायक अग्रज व्यक्तिहरूका साथै सम्पूर्ण उत्तरदाताहरूप्रति धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । क्षेत्र अध्ययनको शिलशिलामा सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण परिवार र मित्रहरूलाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

शुभ राना

कुमारवर्ती बहुमुखी क्याम्पस

कावासोती-२, नवलपरासी

विषय सूची

सिफारिस पत्र	पृष्ठ I
स्वीकृति पत्र	II
कृतज्ञता ज्ञापन	III
विषय सूची	IV
तालिका सूची	VI
चित्र सूची	VII
अध्याय एक : परिचय	१-६
१.१ अध्ययनको पृष्ठभूमि	१
१.२ समस्याको कथन	३
१.३ अध्ययनको उद्देश्यहरू	४
१.४ अध्ययनको महत्व	४
१.५ अध्ययनको सङ्गठन	५
अध्याय दुई : सन्दर्भ साहित्यको समिक्षा	७-२०
२.१ लैङ्गिक अवधारणा	७
२.२ सैद्धान्तिक समीक्षा	८
२.२.१ मार्क्सवादी महिलावाद	९
२.२.२ विश्व परिवेशमा महिला	१०
२.२.३ नेपालको परिवेशमा महिला	१२
२.२.४ राजनीतिमा महिला	१३
२.३ पूर्व अध्ययनको समिक्षा	१४
२.४ अवधारणात्मक ढाँचा	१९
अध्याय तीन : अनुसन्धान पद्धति	२१-२४
३.१ अनुसन्धानको छनौट	२१
३.२ अध्ययन क्षेत्र छनोटको औचित्य	२१
३.३ समग्र र नमुना छनौट	२२
३.४ तथ्याङ्कको प्रकृति तथा स्रोत	२२
३.५ तथ्याङ्क सङ्कलन साधन तथा प्रविधि	२२

३.५.१	अन्तर्वार्ता अनुसूची	२२
३.५.२	मुख्य जानकार व्यक्तिसँगको अन्तर्वार्ता	२३
३.५.३	समूह छलफल	२३
३.६	तथ्याङ्कको विश्लेषण र प्रस्तुतीकरण तथा व्याख्या	२३
३.७	अध्ययनको सिमा	२३
अध्याय चार: उत्तरोत्तरको सामाजिक तथा आर्थिक विशेषता		२५-५५
४.१	अध्ययन क्षेत्र र उत्तरदाताको विवरण	२५
४.१.१	अध्ययन क्षेत्रको संक्षिप्त परिचय:	२५
४.१.२	जम्मा घरधुरी र जनसंख्यागत विवरण	२६
४.१.३	उमेरका आधारमा उत्तरदाताको वितरण	२८
४.१.४	उत्तरदाताको शैक्षिक स्तर	२९
४.१.५	उत्तरदाताको पारिवारिक संरचना	३०
४.१.६	परिवारको मूली	३१
४.२	आर्थिक अवस्था	३२
४.२.१	उत्तरदाताहरूको परिवारको मुख्य आयस्रोत	३२
४.२.२	पेशा	३३
४.२.३	आर्थिक क्रियाकलाप	३७
४.३	सामाजिक अवस्था	४२
४.३.१	विवाह	४२
४.३.२	शिक्षा	४६
४.४	जनसांख्यिक अवस्था	४७
४.४.१	सन्तानको संख्या र जन्मान्तर	४७
४.४.२	छोराछोरीको जन्म सम्बन्धी निर्णय	४७
४.४.३	परिवार योजना तथा गर्भनिरोध	४८
४.४.४	बच्चाको हेरचाह	५१
अध्याय पाँच : अध्ययनको सारांश र निष्कर्ष		५६-५९
५.१	अध्ययनको सारांश	५६
५.२	अध्ययनको निष्कर्ष	५८
सन्दर्भ सामग्री		६०
प्रश्नावली		६२
तस्वीरहरु		६८
उत्तरदाताको नामावली		७०

तालिका सूची

तालिका	शिर्षक	पृष्ठ
४.१	घरधुरी र लिङ्गका आधारमा न. पा. को जनसंख्या वितरण	२७
४.२	उमेरका आधारमा उत्तरदाताको वितरण	२८
४.३	उत्तरदाताको शैक्षिक स्तर	२९
४.४	उत्तरदाताको परिवारको आयस्रोत	३२
४.५	उत्तरदाताको पेशागत विवरण	३३
४.६	पेशाप्रति असन्तुष्टिका कारण	३५
४.७	पेशा छनौटको कारण	३५
४.८	घरायसी आवश्यकताको पहिचान	४०
४.९	खरिदसम्बन्धी निर्णयकर्ता	४१
४.१०	स्वउत्पादन बिक्री गर्ने सम्बन्धी निर्णयकर्ता	४२
४.११	विवाहको उमेर सम्बन्धी विवरण	४३
४.१२	उत्तरदाताको विवाहको प्रकार र निर्णयकर्ता	४३
४.१३	पुनर्विवाहको अवसर	४५
४.१४	उत्तरदाताहरूको सन्तानको संख्या र जन्मान्तर	४७
४.१५	छोराछोरीको जन्मसम्बन्धी निर्णय	४८
४.१६	बच्चाको मुख्य हेरचाहकर्ता	५१
४.१७	घरायसी कार्यहरूमा उत्तरदाताको भूमिका	५२
४.१८	घरायसी निर्णयमा महिला	५४

चित्र सूची

चित्र	शिर्षक	पृष्ठ
१	अवधारणात्मक ढाँचा	२३
४.१	उत्तरदाताको परिवारको संरचना	३०
४.२	परिवारको मूली	३१
४.३	पेशाप्रति उत्तरदाताको धारणा	३४
४.४	पेशा छनौटको निर्णय अधिकार सम्बन्धी उत्तरदाताको धारणा	३६
४.५	घरभन्दा टाढा अन्यत्र गएर गरिने कामप्रतिको धारणा	३७
४.६	काममा श्रीमान्को सहयोगको अवस्था	३८
४.७	परिवारको आम्दानीमा महिलाको योगदानप्रति उत्तरदाताको धारणा	३९
४.८	विवाहको लागि जोडी छनौटको अधिकार	४४
४.९	गर्भनिरोधको साधन प्रयोग सम्बन्धी जानकारीको अवस्था	४९
४.१०	गर्भनिरोधको साधनको प्रयोगको अवस्था	४९
४.११	गर्भनिरोधक साधन प्रयोगकर्ता	५०